

Landsbygdsstrategi för Örnsköldsviks kommun

2014-2018

ANTAGEN AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2014-06-16, § 113/2014

ÖRNSKÖLDSVIKS
KOMMUN

Landsbygdsstrategi för Örnsköldsviks kommun

2014-2018

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	7
1.1 Bakgrund och syfte	7
1.2 Arbetet med landsbygdsstrategin.....	7
1.3 SWOT – styrkor, svagheter, hot och möjligheter	8
2 Beskrivning av landsbygden i Örnsköldsviks kommun	10
2.1 Definition av landsbygd.....	10
2.2 Statistikområden i Örnsköldsviks kommun	10
Befolkningsfördelning i kommunen	10
Befolkning i arbetsför ålder, förvärvsarbete samt medianinkomst.....	11
Förvärvsarbete	11
Antal kommunanställda	12
Boende och fastigheter	12
3 Överordnade strategier	13
3.1 Översiktsplanen	13
3.2 Länsstyrelsen Västernorrlands landsbygdsolitik	13
3.3 Regional genomförandestrategi	13
3.4 Regional utvecklingsstrategi - RUS.....	13
3.5 En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygger	14
3.6 Strukturfonder	14
4 Strategier och mål för landsbygdsutveckling	15
4.1 Leva och bo	15
4.1.1 Boende.....	15
4.1.2 Föreningsliv, kultur och fritid	16
4.1.3 Skola	17
4.1.4 Genomförande av lokala utvecklingsplaner.....	18
4.2 Företag och service	19

4.2.1 Utveckling av serviceorter	19
4.2.2 Livsmedels- och drivmedelsförsörjning	20
4.2.3 Företagande och arbetstillfällen	21
4.2.4 Turism och besöksnäring	23
4.2.5 Livsmedelsproduktion och upphandling	24
4.3 Infrastruktur	25
4.3.1 Infrastruktur	25
4.3.2 Bredband/fiberutbyggnad	25
4.3.3 Trygghet och säkerhet	26
5. Landsbygdssäkring av beslut	28
Påverkas näringsklimatet på landsbygden?	28
Uppföljning och revidering	29
Bilaga 1. SWOT-analys - helhet	32
Bilaga 2 Åldersfördelning	34
Bilaga 3 Tillbakablick	35

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

I Översiktsplan för Örnsköldsviks kommun (2012) ges kommunstyrelsen i uppdrag att under mandatperioden fullfölja arbetet med en landsbygdsstrategi.

Landsbygdsstrategin är en del i arbetet att uppfylla kommunens vision:

Möjligheternas Örnsköldsvik, en hållbar tillgänglig kommun i världsklass – att leva och arbeta i och att besöka

Under visionen har följande övergripande mål för den kommunala verksamheten formulerats:

En trygg och säker kommun

En öppen och tillgänglig kommun

En kommun med attraktiva och hållbara livsmiljöer

En attraktiv arbetsgivare med kompetenta medarbetare

En klimatsmart kommun

En kommun med starkt och långsiktigt hållbart näringsliv

En lärande kommun med verksamhet i utveckling med en långsiktigt hållbar ekonomi

En aktiv part i byggande av framtidens region

Nämnderna har formulerat egna inriktningsmål som svarar mot de övergripande målen.

Örnsköldsvik vill skapa förutsättningar för alla att leva ett gott och värdefullt liv. En bygd och stad i balans med en attraktiv stadskärna och en levande landsbygd för företag att verka i och för människor att leva i.

Landsbygdsstrategin ska ge en plattform för ett lokalt utvecklingsarbete i de fyra serviceorter som beslutats i översiktsplanen. För varje serviceort med omland föreslås att kommunala resurser, det lokala näringslivet och föreningslivet ska samlas kring en gemensam lokal plan för utveckling, samverkan och resursanvändning. Avsikten är att samla alla goda krafter i arbetet med att utveckla landsbygden i Örnsköldsviks kommun.

Syftet med Landsbygdsstrategin är att tydliggöra landsbygdens förutsättningar och behov samt kommunens syn på lokal utveckling. Strategin ska ses som början på en process där medborgare, förenings- och näringsliv runt om i kommunen på ett aktivt sätt ska göras delaktiga i såväl beslut som genomförande.

Ett annat syfte är att stimulera samordning av kommunens egna verksamheter och samverkan mellan kommun och andra aktörer för att säkerställa service och utveckling av kommunens landsbygd.

Som ett horisontellt perspektiv är det viktigt att tänka på ungdomar, deras möjligheter att leva och verka på landsbygden. På samma sätt ska jämställdhet och genus beaktas i alla områden.

1.2 Arbetet med landsbygdsstrategin

Arbetsprocessen för att ta fram denna strategi har varit följande: en första version togs fram hösten 2012 och var utställd för synpunkter under våren 2013. Synpunkterna togs tillvara och en omarbetad remissversion gick under våren 2014 genom landsbygdsgruppen, ny utställning för synpunkter, därefter beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen samt kommunfullmäktige.

Strategin ska utvärderas och revideras efter fyra år, dvs 2018 inför en ny mandatperiod. Detta ger möjlighet att samordna frågor som tas upp i översiktsplanen, då den revideras samtidigt.

Strategin bygger på SWOT-analysen som kartlägger nuläget med styrkor och möjligheter att bygga vidare på samt svagheter och hot att undvika eller förhindra. Visionen är det som långsiktigt strävas mot. Mål för respektive område ger en tydligare riktning och de ska stämma överens med övergripande strategier inom Örnsköldsvik, Västernorrland och Sverige.

Rubriken "Tänkbara aktiviteter" visar exempel på vad som kan vara lämpligt för att nå mål och sträva mot vision. Dessa ska ses som förslag och inte utestänga andra aktiviteter.

1.3 SWOT – styrkor, svagheter, hot och möjligheter

En nulägesanalys har arbetats fram, dels genom fokusgrupper, dels genom intervjuer med utvalda personer som representerar olika organisationer med bredd i olika verksamheter, spridning i ålder, boendeort mm.

SWOT står för Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats. Styrkor och svagheter är de inre resurserna, möjligheter och hot kommer ur omvärldens förändringar. Genom att se på trender i ex vis politik, ekonomi, värderingar mm kan vi se konsekvenser som påverkar landsbygden i Örnsköldsviks kommun.

Analysen visar vad som är viktigt att bygga vidare på i form av styrkor och möjligheter, samt pekar på svagheter och hot att vara medveten om.

Detta är en sammanfattning av det som framkommit, den samlade SWOT-analysen finns i bilaga 1

- Det finns både styrkor och svagheter vad gäller attityd och engagemang. Olika områden har olika kulturer utvecklade, vissa har stark sammanhållning, entreprenörsanda och vana att arbeta i det civila samhället. Vad gäller föreningsliv finns även viss trötthet och oro för vilka som ska ta över.
- De fysiska förutsättningarna i natur, skog och vatten ger möjligheter till ytor för friluftsliv och rekreation som är viktiga. Det finns gott om plats att leva och bo. Svårigheten är tillgång till bostäder som begränsas dels av fritidsboende i hus som skulle kunna vara permanentboende, dels av marknadsvärdet på hus som bromsar nybyggnation i de glesare områdena. De låga priserna kan dock ge möjligheter för dem som vill bo billigt.
- Äldreboende, trygghetsboende o dyl efterfrågas men är svårt att skapa på grund av risken att inte få hyresgäster som är beredda att betala – det är billigare att bo kvar i sin befintliga bostad.
- Avstånden i sig – Örnsköldsviks kommun består av 64,2 kvadratmil, har den mesta befolkningen koncentrerad till kusten – skapar svårigheter att hålla igång service överallt. Likafullt

finns relativt god tillgång till kommersiell service i de glesare delarna, speciellt i jämförelse med övriga länet. Ska de fortleva krävs köptrohet.

- Infrastrukturen är viktig men kostsam – bredbandsutbyggnad pågår vilket skapar förutsättningar för att leva och verka, mobilteletäckningen har svagheter.
- Sysselsättning och företagande – de gröna företagen med bas i jord, skog och vatten är viktiga för landsbygden., lantbruken har under en längre period haft problem med lönsamhet. Möjligheter ses i ökning i efterfrågan av mer närproducerat.
- Besöks- och upplevelsenäring växer och ses som en framtidssektor som kan skapa arbetstillfällen. För att få tillräckliga erbjudanden krävs att flera små företag går ihop, alternativt att någon större dragare kliver in på marknaden.
- Ökad vidareförädling och mer nischade produkter är möjligheter. Den lokala marknaden har få kunder, varför export – inom och utom landet – kan vara värt att satsa på.
- Ny teknik ger möjligheter att arbeta på distans samt att driva e-handel.
- Urbaniseringen fortsätter men det finns samtidigt mottrender – många unga är intresserade av att bo och leva på landet.

2 Beskrivning av landsbygden i Örnsköldsviks kommun

2.1 Definition av landsbygd

Även landsbygden i sig är av flera karaktärer; dels glesbygd som enligt Glesbygdsvverkets definition är områden med mer än 45 minuters bilresa till närmaste tätort med fler än 3 000 invånare. Tätortsnära landsbygd är områden som finns inom 5 till 45 minuters bilresa från tätorter med fler än 3000 invånare. Givetvis blir det andra förutsättningar för dem som finns i glesbygd vad gäller tillgång till service, kommunikation mm.

Den största delen av kommunens totala landyta utgörs av landsbygd av skiftande karaktär. Den sträcker sig från skärgård och kustland genom bördiga älvdalar till berg- och skogslandskap med myrmarker och insjöar.

Med "Örnsköldsviks landsbygd" menas i detta sammanhang hela kommunen utanför Örnsköldsviks centralort, d.v.s. utanför Örnsköldsviks tätort inkl. tätorterna Arnäsavall, Gimåt, Västerhus, Överhörnäs och Billsta. Delar av centralorten är dock i många avseenden att betrakta som en del av landsbygden, t.ex. vad gäller förutsättningarna för jordbruk. Riktlinjer för byggande på och i anslutning till jordbruksmark redovisas i kommunens översiktsplan.

Redovisningen i detta dokument är uppdelad på fem områden i kommunen, se karta nedan. Beteckningen 011 – 015 återfinns i kommunens redovisning av befolkning samt på www.ornskoldsvik.se där mer detaljerad befolkningsstatistik finns för tätorter och delområden. Dessa orter, Örnsköldsviks centralort, Bjässta, Björna, Bredbyn och Husum kallas i detta dokument för serviceorter. Avses ett helt område används termen serviceort med omland.

2.2 Statistikområden i Örnsköldsviks kommun

Befolkningsfördelning i kommunen

Statistikområde	2001	2012	Förändring	Medelålder 2011
Centralorten Örnsköldsvik, 011	32 886	33 677	791	42,5
Bjässta-Köpmanholmen, 012	8 263	8 286	23	44,5
Bredbyn- Mellansel, 013	5 625	4 945	-680	46,3
Björna, 014	2 382	2 145	-237	46,5
Husum, 015	6 084	5 889	-195	44,8
Total	55 364	55 088	-276	43,5

Centralorten är minst till ytan men rymmer mer än hälften av befolkningen. I de inre delarna av kommunen, öster om stambanan, är det betydligt glesare.

Befolkningspyramiden för Örnsköldsviks centralort – se bilaga 2 – är typisk för ett land som under en längre tid varit industrialiserat. Pyramiden har en relativt jämn befolkningsfördelning och liknar mer ett torn än en pyramid. Övriga pyramider ser annorlunda ut där den unga delen av befolkningen, upp till cirka 35 år, är betydligt mindre än andelen 40 – 70 åringar. Tydligast är denna tendens i Björna.

Befolkning i arbetsför ålder, förvärvsarbete samt medianinkomst

Statistikområde	Befolkning 16- år	Därav förvävs- arbetande	Andel förvävs- arbetande	Median- inkomst 20+ år
Centralorten Örnsköldsvik, 011	27 737	16 803	57 %	239 254
Bjästa-Köpmanholmen, 012	6 870	1 546	56 %	229 205
Bredbyn- Mellansel, 013	4 192	1 841	57 %	213 829
Björna, 014	1 815	723	56 %	201 977
Husum, 015	4 908	2 006	58 %	236 595
Total	45 551	22 919	56 %	233 409

Befolkning 16 och äldre samt förvävsarbetande. Källa:SCB

Förvävsarbete

	011 Centralort	012 Bjästa	013 Bredbyn	014 Björna	015 Husum
Andel förvävsarbetande	57,0%	56,1%	56,9%	55,7%	57,9%
Offentlig anställning	31,4%	30,5%	29,8%	27,8%	25,9%
Näringsliv och organisationer (inkl.) statliga och kommunala företag och organisationer	68,6%	69,5%	70,2%	72,2%	74,1%

*baserat på befolkningen från 16 år och uppåt.

Skillnaderna mellan de olika delarna av kommunen är små när det gäller andel förvävsarbetande, och endast 1,8 procentenheter skiljer mellan lägsta och högsta siffra. Husum har den högsta andelen förvävsarbetande, således går det inte att generalisera genom att säga att landsbygds-orterna har större problem med arbetslöshet än centralorten.

När det gäller anställningsform är skillnaderna något större. Örnsköldsviks centralort har den högsta andelen offentligt anställda medan Husum har den lägsta andelen. I Husum är M-Real en mycket stor privat arbetsgivare som sannolikt gör att andelen privatanställda är så pass mycket högre där än på andra ställen i kommunen. Likaledes har Örnsköldsviks centralort en högre andel offentligt anställda via landstinget än de övriga orterna i kommunen vilket driver upp andelen offentliganställda där jämfört med de andra orterna.

Antal kommunanställda

Område	Antal anställda	Antal årsarbetare
Bjästa-Köpmanholmen, 012	395	360
Bredbyn- Mellansel, 013	413	352
Björna, 014	156	136
Husum, 015	287	259
Centralorten	4886	4475
Total	5192	4778

Andelen kommunanställda är högst i centralorten, då de flesta administrativa och ledande funktionerna är placerade där.

Boende och fastigheter

	Genom- snittspris 2007 kr	Antal Köp 2007	Genom- snittspris 2012 kr	Antal Köp 2012	Förändring i procent
Ö-viks tätort Stadskärnan samt omkringliggande och sammanhängande närområden, inklusive Dekarsön, Bonäset, Järved, Högländ, Gimåt, Själevad, Hörnnett, Sund och Domsjö.	983 000	200	1 202 000	135	+ 22
Landsbygd nära tätorten Landsbygd längs E4 och väg 348, kusten norr och söder om tätorten, Västerhus och Nordanås.	611 000	48	727 000	24	+ 19
Mindre "tätorter" Bjästa, Köpmanholmen, Billsta, Moliden, Gottne, Mellansel, Sidensjö, Björna, Gideå, Husum, Bredbyn, Långviksmon, Trehörningsjö, Skorped och Solberg	335 000	115	356 000	71	+ 6
Glesbygd	321 000	45	330 000	25	+ 3

Tabellen visar genomsnittlig köpesumma vid försäljning av småhus under 2007 respektive 2012, samt den procentuella förändringen. Observera att indelningen inte följer indelningen för befolkningsstatistiken. Källa: NAI Swefa via Ulf Byström/Pronova fastighetsanalys.

Fastigheter som har sålts i centralort eller tätortsnära landsbygd har på fem år ökat köpesumman med ungefär 20%, mindre tätort och glesbygd 6 respektive 3%. Det är en avsevärd skillnad mellan glesbygdpriserna – 330 tkr – och tätortsnära landsbygd – 727 tkr.

3 Överordnade strategier

3.1 Översiktsplanen

Örnsköldsviks kommuns Översiktsplan antogs av kommunfullmäktige under hösten 2012. Landsbygdsstrategin vilar på visionen för Örnsköldsviks kommun som den presenteras i förslaget till ny översiktsplan.

3.2 Länsstyrelsen Västernorrlands landsbygdspolitik

Länsstyrelsen arbetar för att EU:s och Sveriges jordbrukspolitik och landsbygdspolitik inklusive Landsbygdsprogrammet får genomslag på regional nivå. Det innebär att lantbruket ska bli konkurrenskraftigt och långsiktigt hållbart samtidigt som den ekologiska odlingen ökar och värdefulla natur- och kulturlandskap bevaras. En levande landsbygd innebär också att det finns alternativa sysselsättningar, god service och attraktiva boendemiljöer.

3.3 Regional genomförandestrategi

Syftet med den regionala genomförandestrategin för landsbygdsutveckling är att:

- sätta de konkreta målen för landsbygdsutvecklingen i Västernorrland:
- skapa konkurrenskraftiga och lönsamma företag på landsbygden
- genom aktivt jordbruk främja ett öppet landskap
- genom lokala initiativ och lokalt engagemang skapa en attraktiv miljö på landsbygden för boende och rekreation

3.4 Regional utvecklingsstrategi – RUS

Vidare har länsstyrelsen tagit fram en ”Regional utvecklingsstrategi för länet 2011-2020” som var ute på samråd under våren 2011. I denna har följande vision och övergripande målbilder formulerats: ”Västernorrland – länet med funktion och attraktivitet Tillsammans öppnar vi dörren för ett större Västernorrland där vi är:

- Nära varandra
- Nära marknaderna
- Nära utvecklingsfronten”

För att uppnå detta har fyra prioriterade fokusområden definierats inom vilka mål och särskilda insatser under den närmaste tioårsperioden föreslås. Dessa fokusområden är:

- Människan som drivkraft
- Arbetskrafts- och kompetensförsörjning
- Förnyelse och dynamik
- Tillgänglighet och infrastruktur

3.5 En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder

Skrivelse från regeringen till riksdagen 2008/09:167.

Strategin ger en bild av regeringens syn på en rad utvecklingsområden. Målen kan kort sammanfattas:

- Det ska ges ökande förutsättningar för att driva företag. Företagandet ska vara enkelt, självklart och lönsamt.
- Det ska gå att arbeta och bo i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.
- Det ska finnas ett betydande lokalt inflytande och goda utbildningsmöjligheter.

Landsbygdsområdena har många förutsättningar för utveckling och hållbar tillväxt. Utifrån ett ekonomiskt och socialt perspektiv blir landsbygdsområden allt mer integrerade med tätorter och städer och vice versa, vilket bidrar till varandras utveckling och tillväxt. Närvaron av människor ökar i många landsbygder genom deltidboende, turism och rekreation. Många av landsbygderna har särskilda resurser i form av attraktiva naturmiljöer och råvaror, kulturresurser och ytor ibland i kombination med särskilda klimatförhållanden.

Den sociala ekonomin, vars främsta drivkraft är allmännyttan, och det civila samhället spelar också viktiga roller för landsbygdens utveckling.

3.6 Fonder och program

För att kunna förverkliga strategier och utvecklingsprogram behövs resurser. Här finns olika möjligheter genom exempelvis Regionala fonden, Regionalt serviceprogram, Landsbygdsprogrammet, Fiskerifonden samt Socialfonden.

4.1.1 Boende

Detta mål stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.”

Bakgrund/nuläge

Möjlighet till bra och ekonomiskt fördelaktigt boende är en basförutsättning för människor att överväga inflyttning, självklart i kombination med arbetstillfällen, service och övrig livsmiljö.

Som tidigare beskrivits i detta dokument är de genomsnittliga huspriserna på landsbygden, framför allt i ”mindre tätorter”, förhållandevis låga. Upprättandet av nya hus och fastigheter blir således allt som oftast ekonomiskt ofördelaktiga eftersom värdet på ett hus när det är färdigt oftast understiger kostnaden av att bygga det. Priserna gör det enkelt att bo kvar, vilket gör det svårt för yngre att hitta bostäder på landsbygden.

Åldersstrukturen i kommunen med många äldre i förhållande till det antal barn som föds gör att inflyttning är den enda möjligheten att öka befolkningen. För att yngre ska kunna välja att bo på landsbygden behövs attraktiva boenden. Yngre efterfrågar både hyresrätter och hus. Många fastigheter bebos dock av äldre som gärna skulle bo i lägenhet. Fler lägenheter på landsbygden skulle möjliggöra ökad rotation på bostadsmarknaden och fler yngre som ges möjlighet att etablera sig där.

Lyckas man locka fler unga till orten kan det även bli mer attraktivt för näringsliv att förlägga trygghetsboenden hit, vilket skulle kunna vara ett alternativ bland andra.

Trygghetsboende är för äldre som inte har behov av vård- och omsorgsboende men som vill ha mer trygghet och social samvaro än vad de kan få i sitt nuvarande hem. Termen trygghetsboende började användas 2008 så denna boendeform är ny och utbudet fortfarande begränsat. Det krävs inget bostadsbeslut för att bo i trygghetsboende.

Till skillnad från vård- och omsorgsboende ingår varken mat, service, omvårdnad eller sjukvård i ett trygghetsboende. Däremot är det ett krav att bostäderna ska vara funktionellt utformade, att boendet ska ha gemenskapslokaler för måltider, samvaro, hobby och rekreation samt personal/bovård på angivna tider. Se även Örnsköldsviks kommuns riktlinjer i äldreboendeutredningen.

Tänkbara aktiviteter

I kommunen finns goda möjligheter till naturnära boende i relativ närhet till tätorter eller staden alternativt helt enskilt för dem som önskar det. Det behövs incitament för att människor ska bosätta sig i dessa områden och bryta trenden av urbanisering inom kommunen. Till exempel är det viktigt att man från kommunens sida planerar ”rätt” typ av boenden för att locka unga till att bo kvar eller att flytta till en ort.

Kommunen har i en översiktsplan redovisar var landsbygdsutveckling kan utgöra ett skäl för dispens från strandskyddet (som generellt gäller 100 m kring havskusten, sjöar och vattendrag). Det kan finnas anledning av revidera översiktsplanen när kommunen fått mer erfarenheter av hur planen tillämpats och bidragit till landsbygdsutvecklingen.

MÅL

Skapa lokalt anpassade boendemiljöer som möjliggör för alla åldrar att bo kvar på landsbygden och stimulerar till inflyttning.

Ansvar: Kommunstyrelsen

Ett annat viktigt åtagande för att behålla den äldre delen av befolkningen samt frigöra bostäder är att bygga så kallade trygghetsbostäder på serviceorterna. Ansvariga för detta är privata och allmännyttiga bostadsföretag. Kommunen kan vara behjälplig genom att ta kostnader för gemensamma utrymmen och genom att ha personal (värd/värdinna) på boendet.

Riktade insatser och utvecklingsarbete för att stimulera inflyttning från andra orter/områden i Sverige samt ev från andra länder

MÅL

Ett blomstrande föreningsliv som höjer invånarnas livskvalitet genom att erbjuda samlingsplatser, kultur, fritidssysselsättning och friluftsliv.

Ansvar: Omsorgsnämnden och Kommunstyrelsen

4.1.2 Föreningsliv, kultur och fritid

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska finnas ett betydande lokalt inflytande.”

Bakgrund/nuläge

Föreningslivet i Örnsköldsviks kommun spelar en viktig roll och har av tradition haft en stark ställning. Det är betydelsefullt att den ideella sektorn ges förutsättningar, både ekonomiskt och geografiskt, att bidra i framtiden till människors fysiska, psykiska, andliga, kulturella och sociala hälsa. Det civila samhället definieras som den del av samhället som organiseras utan statlig inblandning.

Betydelsen av det civila samhället på landsbygden är omfattande där bland annat idrottsföreningar, hembygdsföreningar och kyrka fungerar som naturliga samlingsplatser för lokalbefolkningen. Föreningar finns inom samhällets alla intresseområden och samlar ett brett engagemang bland medborgarna. Det aktiva idrotts- och föreningslivet betyder mycket för bygden och engagerar många i ideellt arbete, samt bidrar till ökad folkhälsa, demokratiförstärkning och den lokala identiteten.

På landsbygden sköts även en hel del praktiska frågor genom föreningar; för vägar, vatten, samlingslokaler mm.

Kyrkorna är viktiga för samhället och samlar människor i olika sammanhang, vi ser ett ökande engagemang ex vis när människor som flyr sitt hemland kommer till Örnsköldsvik. Kyrkor samlar människor både till vardag och helg, till högtider och i sorg.

Samverkan mellan flera aktörer där traditionella och otraditionella aktiviteter blandas skapar spännande möten. Goda exempel finns där ex vis kyrka och föreningsliv gemensamt bjuder in till internationella middagar, opera kombineras med middag m.m.

I Örnsköldsviks kommuns kulturstrategi www.ornskoldsvik.se sägs bl a följande:

”Att få skapa själv och att få ta del av professionell kultur är en mänsklig rättighet. Det egna skapandet är en viktig grund för folkhälsa och känslan av delaktighet. Kulturen ska vara fysiskt tillgänglig för alla grupper i samhället. Den ska finnas för alla i hela kommunen.”

2008 fattade regeringen beslut om Överenskommelse med det civila samhället, med mål att stärka de idéburna organisationerna. På nationell nivå finns sex gemensamma principer som grund för samverkan mellan idéburna organisationer och det offentliga. Principerna handlar om: Självständighet och oberoende – dialog - kvalitet – långsiktighet – öppenhet och insyn – mångfald. Regionalt och lokalt kan överenskommelser skapas utifrån de förutsättningar och behov som finns i respektive område.

<http://overenskommelsen.se/>

Tänkbara aktiviteter

För att kunna ha en hög ambitionsnivå för kultur, förenings- och friluftsliv på landsbygden behöver kommunen teckna överenskommelser med föreningar, sociala företag eller andra aktörer om att utföra sådana tjänster.

Dessutom behöver kommunen vara en samarbetspartner gällande drift och underhåll av de nödvändiga anläggningarna och lokalerna för idrottens, kulturens och friluftslivets föreningsliv.

Med utgångspunkt i den nationella överenskommelsen genomföra en process som tar fram en lokal överenskommelse utifrån de förutsättningar och behov som finns här. Det kan t ex vara att utveckla överenskommelse för att möjliggöra fler sommarjobb för ungdomar genom samarbete mellan kommunen och föreningslivet på landsbygden.

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden.

Byskötselpeng kan utgå till föreningar eller byutvecklingsgrupper som på eget initiativ tar på sig röjningsarbeten eller åtgärder som kan skapa gemenskap och trivsel ex runt bygdegårdar, badplatser m.m. i kommunens tätortsnära landsbygd, glesbygd och skärgårdsområden.

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden.

4.1.3 Skola

I den utbildningspolitiska strategin som Bildningsnämnden har utarbetat, gällande 2012-2015, finns bl a följande målsättning: ”Alla barn/elever ska ges förutsättningar att lyckas och få en likvärdig utbildning.”

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Det ska finnas ett betydande lokalt inflytande och goda utbildningsmöjligheter.”

Bakgrund/nuläge

Att skolor finns på landsbygden är av central betydelse för upprätthållandet och utvecklandet av en levande landsbygd. Föräldrar med små barn lägger stor vikt vid att barnen inte ska behöva resa långt för att komma till förskola/skola. För att behålla nätet av skolor runt om i kommunen behövs kreativa tankar och modernt arbetssätt.

Landsbygden har speciella utmaningar att möta pga gleshet, avstånd och sviktande befolknings- och elevunderlag.

Tänkbara aktiviteter

Nytänkande och kreativa arbetssätt i skolan ska bygga på forskning och beprövad erfarenhet, vidareutbildning och utveckling av digitala arbetsmetoder för att på så sätt skapa skolor på landsbygden med kvalitet och attraktionskraft.

Skolorna på serviceorterna med omland behöver öka sin samverkan med föreningar och företag, till exempel genom att upplåta lokaler, teknik och kompetens för distansundervisning och där-

MÅL

Örnsköldsvik har som mål att erbjuda samma kvalitet och trygghet i för- och grundskolan i hela kommunen.

med bli ett nav för den lokala samhällsutvecklingen.

Möjligheten att i skolan kunna vistas i naturen är viktig för barns kunskap och känsla för naturen och för deras egen hälsa. Naturområden nära skolorna ger möjligheter för barnen att vistas ute på raster och under lektioner.

Förutom att stödja föräldrar i sitt föräldraskap är målet att alla barn och ungdomar ska lyckas med sina skolstudier kanske den främsta skyddsfaktorn att satsa på. Livsmiljön i och kring förskola och skola är också betydelsefulla uppväxtmiljöer (bl. a. för lärande och levnadsvanor samt för inflytande och delaktighet) liksom strävan att minska segregationen mellan bostadsområden och öka antalet mötesplatser och därmed främja den sociala sammanhållningen.

Ansvar: Bildningsnämnden

MÅL

Lokala utvecklingsplaner utarbetas i bygder genom bred samling, som därefter kan ligga till grund för samlade planer för större områden, exempelvis för varje serviceort med omland.

4.1.4 Genomförande av lokala utvecklingsplaner

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska finnas ett betydande lokalt inflytande.” Vidare stämmer det väl med överens med arbetsformerna i LLU, lokalt ledd utveckling.

Bakgrund/nuläge

Det är nödvändigt att ta tillvara den kunskap och det engagemang som finns lokalt för bygdens utveckling. Basen för detta engagemang är ett rikt kultur- och föreningsliv och aktiva ”bya-utvecklingsgrupper” som arbetar under demokratiska och jämställda former samt ett växande företagande.

För närvarande är det endast ett fåtal orter som har tagit fram sin egen lokala utvecklingsplan. Under processen görs en inventering och genomgång av bygdens styrkor och möjligheter och skapar en aktivitetsplan med egna prioriteringar. En sammanställning för varje serviceort ger underlag för dialog och samverkan i landsbygdsgruppen, politiken och den kommunala översiktsplanen.

Det gemensamma arbetet kan även bidra till att öka den sociala sammanhållningen och framtidstron samt öka känslan av delaktighet och reellt inflytande hos medborgare, ett viktigt mål för folkhälsan.

Tänkbara aktiviteter

En lokal utvecklingsplan arbetas fram i byar, grupper och föreningar. De lokala planerna kan därefter användas som grund för samlade planer för större områden, ex vis serviceorter med omland. Planerna kan fungera som verktyg för prioritering i såväl den mindre föreningen som byn eller hela serviceorten med omland.

En styrka är att arbeta med ett perspektiv som startar från grunden, helst med deltagande från föreningsliv, företag, privata och offentliga aktörer. Planerna kan därefter ligga till grund för utvecklingsarbete, projekt och samverkan. Ett offensivt arbete med att växla upp befintliga medel med olika möjligheter till projektfinansiering bör ske där landsbygdsgruppen kan spela en aktiv roll.

Arbetet ska ske i nära dialog med Bygderådet Örnsköldsvik och/eller lokala utvecklingsgrupper.

Ansvar: Kommunstyrelsen

4.2 Företag och service

4.2.1 Utveckling av serviceorter

Serviceorter med omland, inklusive servicepunkter, är viktiga för utvecklingen av landsbygden i Örnsköldsviks kommun och målet är således att ytterligare utveckla dessa. En väl utbyggd kommersiell och offentlig service är av stor betydelse för kommunens attraktivitet som bostadsort, för näringslivets utvecklingsmöjligheter och för möjligheterna att utveckla turismen. För landsbygden är det angeläget att dagligvarubutiker och drivmedelsförsäljning ges en hållbar struktur.

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.”

Bakgrund/nuläge

Följande orter, utöver centralorten Örnsköldsvik, är särskilt viktiga serviceorter för sina omland:

- Bjästa 1 810 invånare
- Bredbyn 1 179 invånare
- Björna 397 invånare
- Husum 1 602 invånare

Följande kommunala verksamheter och ansvarsområden kan medborgarna förvänta sig finna inom varje serviceort med omland:

- Barnomsorg
- Skola 0-9
- Bibliotek
- Anläggningar, lokaler och spår för idrott och motion hela året, till exempel idrottshall, elljusspår, isbanor, bad, gräsplaner, m.m. •
- Anläggningar för friluftsliv till exempel: motionsspår, vandringsleder, rastplatser och vindskydd, fiskebryggor samt badplatser
- Fritidsgård
- Samlingslokaler för kultur- och föreningsaktiviteter
- Omsorg och stöd till äldre och personer med funktionsnedsättning
- Vård- och omsorgsboenden
- Kommunikationer med centralorten
- Räddningstjänst

Vidare kan medborgarna förvänta sig att kommunen arbetar för samordning och samverkan med olika aktörer inom offentlig och privat service för att inom varje serviceområde möjliggöra:

- Vårdcentral
- Tandvård

MÅL

Serviceorterna ska erbjuda attraktiva boendemiljöer samt grundläggande servicefunktioner, offentliga och kommersiella, som är stödjande för omlandet.

- Livsmedel
- Drivmedel
- Hyresbostäder och trygghetsboende

Serviceorterna med omland innebär utmaningar såtillvida att delar av befolkningen har långa avstånd till offentlig och kommersiell service. Ökande avstånd till service måste dock inte betyda sämre tillgänglighet för medborgaren. Tillgängligheten kan till och med öka trots längre avstånd till service. Vissa medborgare har blivit mer rörliga och det ökade pendlandet minskar till exempel problemet med tillgång till service och varor nära boendet. För vissa medborgare, som är mindre rörliga, slår koncentrationen av servicen dock igenom som en direkt försämrad tillgänglighet.

Tänkbara aktiviteter

Inom varje serviceort ska kommunens verksamhet inom förvaltningar och bolag samordnas. Det kan gälla lokaler, personal, verksamhet, entreprenader och andra uppdrag. Genom serviceorten ska kommunen kunna identifieras och representeras av personer som inte bara svarar för sin egen förvaltning (bolag) utan är tydligt ansvariga för samordning och kontakter utanför kommunens egen verksamhet.

Ansvar: Kommunstyrelsen

MÅL

Servicepunkter skapas och vidareutvecklas på nedan utpekade orter för att fungera som viktiga nav för boende och besökare.

4.2.2 Livsmedels- och drivmedelsförsörjning

Detta mål stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.”

Bakgrund/nuläge

Försäljning av livs och drivmedel är av avgörande betydelse för landsbygden i Örnsköldsviks kommun. En landsbygd utan denna fundamentala service skulle göra det mycket svårt för invånarna att bo kvar. Befolkningsunderlaget på landsbygden är dock litet vilket gör det svårt för näringsidkare att få affärerna att gå runt. En del av lösningen på detta problem kan vara de servicepunkter som etableras.

Örnsköldsviks kommun har pekat ut Björna, Bredbyn, Bjästa och Husum som betydelsefulla serviceorter med särskild betydelse för sina respektive omland. Till detta har kommunen även pekat ut följande orter, exklusive ovanstående serviceorter, där lokala servicepunkter kan finnas:

- Solberg
- Myckelgensjö
- Skorped
- Gottne
- Mellansel
- Köpmanholmen
- Sidensjö
- Hemling

- Långviksmon
- Trehörningsjö
- Gideå
- Ulvöhamn
- Flärke

En lokal servicepunkt är ett sätt att arbeta för utökad service på landsbygden främst med fokus på tillgänglighet till dagligvaror och drivmedel. En servicepunkt är oftast förlagd till en dagligvarubutik alternativt drivmedelsförsäljning. Hit ska man kunna komma och träffas över en kopp kaffe, göra sina ärenden över nätet, ta del av information via broschyrer och mycket annat. Servicepunkten ska vara den naturliga mötesplatsen i en by/ort. I utbyte mot att affären eller bensinstationen tillhandahåller denna utökade service får näringsidkaren en ersättning av kommunen om maximalt 50.000 kronor per år.

Bakgrunden till utvecklande av servicepunkter har varit behovet av att stödja den lokala dagligvaruhandeln eller bensinstationen som den viktiga faktorn för människor att leva och verka i en bygd. Med det mervärde en servicepunkt ger, ökar besöksanledningen till dagligvarubutiken och drivmedelsförsäljningen och ger därmed ökad möjlighet till merinköp och merförsäljning samt att fungera som mötesplats.

Tänkbara aktiviteter

På de orter kommunen valt att se som möjliga att skapa servicepunkter kan avtal komma att tecknas mellan kommunen och en näringsidkare. Det bygger på ett uppdragsavtal och ersättning utgår för de tjänster man kan tillhandahålla.

Hemsändning är ett erbjudande om service för dem som bor på landsbygd, minst två km från butik som väljer att delta. Hemsändningsbidrag är en god service för boende på landsbygd. Butiken säkerställer ett bra kundunderlag och tillhandahåller en god service inte minst till äldre och personer med funktionsnedsättning. Kommunen erhåller 50 % bidrag från Länsstyrelsen för sina kostnader i efterskott.

Örnsköldsviks kommun arbetar utifrån förordningen för kommersiell service. Den möjliggör för kommunen att betala ut hemsändningsbidrag med f n (20120614) kolla datum max 200 kronor per hemsändning per vecka och hushåll som ligger mer än 2 km från butik på landsbygd.

Rådgivning till enskilda och föreningar som vill starta bymackar och handelsplatser.

Ansvar: Kommunstyrelsen

4.2.3 Företagande och arbetstillfällen

Målet för kommunen är att landsbygden ska erbjuda ett gynnsamt företagsklimat samt att tillvarata de möjligheter som finns för företagande på landsbygden.

För att främja skapandet och upprätthållandet av en levande landsbygd har Örnsköldsviks kommun som mål att fortsätta tillskapandet av närarbetsplatser.

Dessa mål stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål om attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en kommun med starkt och långsiktigt hållbart näringsliv. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att "Det

MÅL

Öka antalet företag samt skapa mer sysselsättning.

ska ges ökande förutsättningar att driva företag.” samt ”Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder.”

Bakgrund/nuläge

De areella näringarna har stor betydelse för Örnsköldsviks kommun. Skogen är den stora, långsiktigt hållbara basen för kommunens produktion, jordbruk och livsmedelsproduktion ger lokala livsmedel och dessutom en öppen och omväxlande karaktär till älvdalar och övrig mark.

Jord och skog bildar basen för att behålla och utveckla ett levande och livskraftigt inland.

Örnsköldsviks kommun har stora naturtillgångar både vad gäller jord och skog. Ett problem är att förädling av de råvaror som finns inom kommunen ofta sker på annan ort, vilket gör att mervärdet av produkten hamnar där.

Villkoren för företagande skiljer sig mellan företag i tätorts- och landsbygdsområden. Det geografiska läget i gles- och landsbygder medför långa avstånd till kunder och leverantörer. Begränsad arbetsmarknad och andra funktioner av betydelse innebär att resor och transporter blir dyrare och tar längre tid. Möjligheten att rekrytera personal med rätt kompetens påverkas av en begränsad lokal arbetsmarknad. Långa avstånd försvårar arbetspendling. Fastigheter och anläggningar i gles- och landsbygder har ofta låga andrahandsvärden vilket försvårar för företag att erbjuda säkerheter för banklån.

Låg befolkningstäthet ger färre potentiella kunder och svag marknad i närområdet. Låg förädlingsgrad av råvara ger lägre intäkter.

Kommunens samlade engagemang för entreprenörskap och företagande behöver ta ett särskilt ansvar för att stötta och underlätta för företagande på landsbygden. Turistnäringen är under stark tillväxt i Sverige och har potential för tillväxt i Örnsköldsviks kommun. Även servicesektorn har tillväxtpotential.

För att möjliggöra distansarbete på landsbygden har kommunen skapat så kallade fjärrarbetsplatser. Den första fjärrarbetsplatsen med tre arbetsplatser är förlagd till Jollen i Långviksmon. Arbetsplatserna bokas upp på nätet och möjliggör för tjänstemän att arbeta på annan plats än sin ordinarie arbetsplats under förutsättning att arbetets art tillåter det. I första hand avses fjärrarbetsplatserna för kommunalt anställd personal.

Gleshet och klimat behöver nödvändigtvis inte alltid vara konkurrensnackdelar. För företagande där verksamheten ställer särskilda krav på utrymme, naturresurser och klimat är det inte sällan en fördel och i vissa fall en förutsättning. Jord- och skogsbruk, mineralutvinning, vissa former av besöksnäring och testverksamhet är sådana exempel.

e-handel är en tänkbar möjlighet, då lokaler på landsbygden betingar lägre hyra samt att det finns gott om lokaler.

Tänkbara aktiviteter

Örnsköldsviks kommun ska arbeta med att förbättra service, kommunikation och dialog med företagen.

Lokala möten med företagare som genomförs regelbundet ger möjlighet att skapa bättre kännedom om förutsättningar och behov på landsbygden. Exempelvis kan det finnas brist på lämpliga industrilokaler på landsbygden, vilket försvårar för företagande som har behov av sådana lokaler.

Fortsätta utveckla möjligheterna att använda närarbetsplatser, i första hand för kommunanställda.

Ansvar: Kommunstyrelsen och samhällsbyggnadsnämnden**4.2.4 Turism och besöksnäring**

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska ges ökande förutsättningar för att driva företag. Företagandet ska vara enkelt, självklart och lönsamt. Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.”

Bakgrund/nuläge

Besöksnäringen är den snabbast växande branschen i Sverige. I takt med ett ökat välstånd i världen kommer också antalet besökare att bli fler.

För att den turistiska tillväxten ska bli långsiktig och hållbar i Örnsköldsvik är samspelet mellan bygdens och stadens utvecklingsarbete en viktig förutsättning. God infrastruktur är en annan viktig förutsättning för att locka besökare, det behövs en bra standard på vägar, möjlighet att koppla upp sig via nätet samt fungerande mobiltelefoner.

För utvecklandet av naturturism i kommunen krävs ett lokalt engagemang där markägare och lokalbefolkning är delaktiga i processen tillsammans med turistentreprenörer och myndigheter. Upprättandet av kontakter mellan markägare och kommunala tjänstemän kan därför komma att bli betydelsefull.

Vad gäller besöksnäring i stort finns behov av ett större samlat utbud, att fler mindre företag samlas för att kunna erbjuda en större helhet. Detta kan vara i form av paket eller ett ökat utbud där man nyttjar varandras olikheter.

I Sverige antogs 2010 en nationell strategi för besöksnäringen med målet att till 2020 fördubbla omsättningen för turistföretagen i landet och öka antalet arbetstillfällen. Turistdestinationen Höga Kusten är ett välkänt varumärke och kan med rätt utveckling bli en vinnare tillsammans med destinationerna Åre och Swedish Lapland.

Tänkbara aktiviteter

För att den turistiska utvecklingen ska bli framgångsrik och hållbar i Örnsköldsvik är balansen mellan bygd och stad en viktig förutsättning. För en långsiktig satsning på landsbygds- och skärgårdsturism krävs också en attraktiv stadskärna. Besöksnäringen har stor betydelse för landsbygden och skärgården där natur och kulturvärdena är själva attraktionen. Allt fler väljer att lägga sina pengar på att köpa upplevelser och då är det oftast det äkta och genuina som står i fokus.

Landsbygdsturism omfattar allt från gårdsbutiker med mat och hantverk till småskaligt boende och aktivitetsarrangörer inom natur och kultur och det är den typ av turism som just nu växer snabbast. Jakten på upplevelser ökar, gärna snyggt förpackade och lättillgängliga via nätet. Kunden vill gärna själv vara delaktig i aktiviteter och det personliga mötet är ofta lika viktigt som boendet, maten och annan hårdvara. För att stödja den turistiska utvecklingen på landsbygd och i skärgård behöver kommunen och näringen dra upp gemensamma riktlinjer, prioriteringar och göra avgränsningar. Det är även viktigt att olika aktörer samverkar och sprider information om varandras näringar.

Utreda möjligheter för ökad besöksnäring med ett inlandsperspektiv.

Ansvar: Kommunstyrelsen**MÅL**

Fördubbla besöksnäringens omsättning och öka antalet arbetstillfällen fram till 2020.

MÅL

En ökning av andelen närproducerade livsmedel ska eftersträvas så långt som möjligt.

4.2.5 Livsmedelsproduktion och upphandling

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en kommun med starkt och långsiktigt hållbart näringsliv. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska ges ökande förutsättningar att driva företag. Företagandet ska vara enkelt, självklart och lönsamt. Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.”

Bakgrund/nuläge

De areella näringarna kommer även fortsättningsvis att ha en stor betydelse för Örnsköldsviks kommun. Jordbruket ger oss livsmedel och ger dessutom våra älvdalarna dess öppna, omväxlande och natursköna karaktär. De areella näringarna, jord och skog, ger en bas och förutsättning för att behålla och utveckla ett levande och livskraftigt inland.

Antalet djurhållande jordbrukare har stadigt minskat, även om ex vis antalet kor inte förändrats i samma utsträckning. Antal mjölkbönder i Örnsköldsvik har perioden 1996 – 2012 minskat från 145 till 46, alltså ca 70%. Antalet mjölkkor har däremot hållits ganska oförändrat. I Västernorrland har under perioden 1990 – 2010 antalet mjölkkor halverats medan dikor har vuxit rejält i antal. Får och grisar har minskat avsevärt under samma period. Vad gäller spannmålsodling har den odlade arealen i Västernorrland minskat från 12.401 hektar 1990 till 4.600 hektar 2010. Under samma period har potatisarealen minskat från 704 till 178 hektar, och baljväxter från 75 till 1 hektar.

I vår del av landet fungerar vallodling bra, medan spannmål ger betydligt lägre skördar än söderut. Det är därför av stor vikt att det finns avsättning för produkter där gräset förädlas till mjölk och kött.

Kommunen uttalar i översiktsplanen att man ska verka för att öka efterfrågan på lokalt och ekologiskt producerade livsmedel. Källa: ÖP 2012

Upphandling av mat till kommunens skolor och äldreboenden har betydelse för kommunens landsbygd. Vid upphandling är det av betydelse för de lokala producenterna att man kan bryta ner upphandlingar till mindre volymer och gärna årstidsinriktat. Detta möjliggör för lokala producenter att konkurrera.

För att stärka landsbygden i Örnsköldsviks kommun är det viktigt att i första hand upphandla varor och tjänster producerade lokalt, i andra hand regionalt och i tredje hand svenskt.

Med höga krav på råvaror och med en positiv attityd till den lokala och regionala mat- och livsmedelsproduktionen förstärks drivkraften för lokal utveckling och tillväxt inom dessa näringar samt besöksnäringen. Örnsköldsviks kommun ska följa de nationella målen som sätts gällande ekologiska livsmedel.

Tänkbara aktiviteter

Det kulturella matarv som finns i Örnsköldsviks kommun ska vårdas inom den offentliga måltiden. Matsedeln, måltidsmiljön och teman bör präglas av lokala händelser, traditioner och maträtter. Vid representationstillfällen bör lokala råvaror efterfrågas och vid upphandling ges goda förutsättningar för mindre odlare och entreprenörer. Utveckling av en lokal distributionscentral som kan samla flera aktörer.

Kostpolicyn ska revideras under varje mandatperiod,

Ansvar: Kommunstyrelsen.

4.3 Infrastruktur

4.3.1 Infrastruktur

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.”

Bakgrund/nuläge

Landsbygden är annorlunda än staden genom att avstånden är större och att befolkningsunderlaget inte räcker till för att erbjuda invånarna all service. Större avstånd och sämre tillgänglighet påverkar i princip all mänsklig aktivitet; sociala relationer, näringsliv, kulturliv, demografi och så vidare. I grunden handlar det om att kostnader för att organisera olika funktioner i samhället är större i en gles miljö. Glesheten ger också generellt sett sämre tillgång till infrastruktur på grund av höga fasta investeringskostnader som ska delas på få hushåll.

Vägar med tillräcklig bärighet är en viktig förutsättning för många företag, för närvarande finns problem på ett flertal håll.

I den regionala transportplanen för perioden 2014 – 2025 planeras åtgärder av infrastrukturen till det totala beloppet av 860 miljoner kronor. Bland annat planeras en ombyggnad av väg 335 mellan Överhörnäs och Sidensjö för att förhindra att en eventuell olycka skadar vattentäkten vid Gerdal, något som skulle kunna få mycket allvarliga konsekvenser för vattenförsörjningen i Örnsköldsviks kommun.

Andra insatser som nämns i den regionala transportplanen är bland annat en utbyggnad av gång och cykelvägar för sammanlagt 190 miljoner kronor samt statligt bidrag till det enskilda vägnätet för 40 miljoner kronor. För en överblick av alla planerade åtgärder se den lokala transportplanen på Västernorrlands länsstyrelses webbsida.

Tänkbara aktiviteter

En ökad satsning på kollektivtrafik är ett sätt att ge fler människor tillgång till service och att minska bilberoendet som i sin tur kan minska utsläppen. Det är angeläget att finna flexibla lösningar för kollektivtrafiken som ger större möjligheter till kollektivt resande.

Samåkningslösningar är en annan del som ska uppmuntras och stödjas. Fler som reser tillsammans ger lägre kostnader, minskade utsläpp och ökad social gemenskap.

Kommunen planerar en fortsatt satsning på parkeringar för att underlätta samåkning

Ansvar: Samhällsbyggnadsnämnden och kommunstyrelsen

4.3.2 Bredband/fiberutbyggnad

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder. Infrastrukturen ska utvecklas och en god servicenivå tillhandahållas.”

MÅL

En infrastruktur som möjliggör boende och företagande på landsbygden.

MÅL

År 2020 ska alla boende i Örnsköldsviks kommun ha tillgång till 100 mbit/sekund

Bakgrund

Tillgång till datakommunikation med hög överföringskapacitet – bredband – är en viktig förutsättning för företagande, boende och offentlig verksamhet. Bredbandsnätet har byggts ut till i princip hela kommunen sedan 2003; mer än 95 procent av hushållen och företagen bedöms ha möjlighet att skaffa en bredbandsanslutning. ADSL (bredband via telefonledningarna) är utbyggd till nästan alla telefonstationer. I de större tätorterna har också fibernät byggts ut som ger förutsättningar till högre överföringskapacitet. 2010 byggdes ett fibernät ut till Ulvöhamn.

Vid ingången av 2014 har sju föreningar bildats och har ansökt om och beviljats bidrag, de kommer att bygga fibernät under vår, sommar och höst för att vara klart innan utgången av 2014. Vidare är sex nya föreningar bildade och kommer att ansöka om bidrag under 2014.

I den bredbandsstrategi för Sverige som regeringen tagit fram poängteras den basnivå som krävs för att alla ska kunna delta i informationssamhället. I den strategin har regeringen satt som mål att 90 % av svenskarna ska ha tillgång till 100 mb/s år 2020.

För att uppnå detta behövs, förutom tillgång till heltäckande telefoni, en tillräcklig uppkoppling mot internet inte minst för att medborgare ska ha fullgod tillgång till olika samhällstjänster på nätet.

Fiberutbyggnaden i Örnsköldsviks kommun delas in i tre olika nivåer:

1. landsbygd som kan ta del av infrastrukturmedel,
2. centrala staden där det är kommersiellt gångbart samt
3. kransorter som inte är stad och inte heller går in under beteckning landsbygd

För att stimulera och stötta det lokala arbetet för att uppnå regeringens mål deltar Örnsköldsviks kommun aktivt i arbetet med ”Fiber till Alla”. Utbyggnaden av fiberbredbandet skall även klara vissa övriga behov – till exempel trygghetslarm – en säkerhet för personer som har behov av att kunna tillkalla hjälp. I dagsläget krävs fast telefonabonnemang för att kunna ha trygghetslarm.

Tänkbara aktiviteter

Genom privata initiativ och marknadens aktörer skapa förutsättningar för en framtida landsbygdsutveckling och ett tjänsteutbud tillgängligt för alla. Det ska satsas på ett stamnät som klarar av att möta framtidens behov.

Ansvar: Kommunstyrelsen

MÅL

Landsbygden skall fortsätta att vara en trygg miljö med mycket låg brottslighet. Målet är att alla medborgare i Örnsköldsviks kommun ska ha en trygg och säker miljö att leva och verka i.

4.3.3 Trygghet och säkerhet

Detta stämmer väl överens med Örnsköldsviks kommuns övergripande mål – attraktiva och hållbara livsmiljöer samt en öppen och tillgänglig kommun. Regeringens strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder har bl a som mål att ”Det ska gå att bo och arbeta i Sveriges landsbygder.”

Bakgrund/nuläge

Samhället förändras ständigt och det krävs framsynthet för att skapa ett så riskfritt samhälle som möjligt. Landsbygden innebär trygghet i form av låg brottslighet men en riskfaktor i form av långa avstånd till sjukhus etc.

Brand och Säkerhet har uppdraget att samordna samhällets resurser i syfte att förhindra och skadebegränsa olyckor inom kommunen, men alla boende i kommunen har en uppgift i att bidra i förebyggande arbete. Brand och Säkerhet satsar mycket på att utbilda andra organisationer och enskilda för att kunna agera rätt i ett tidigt skede för att en skada, om den inträffar, ska bli så liten som möjligt.

Inom kommunen har Brand och Säkerhet ett antal brandstationer med personer i beredskap i hemmet eller på arbetsplatsen, som tillsammans med framförallt Landstinget och polisen, och i vissa andra händelser samverkan med andra organisationer, genomför insatser för att undsätta nödställda vid olyckor. Ett problem idag är att kunna rekrytera räddningstjänstpersonal i beredskap – mer känt som ”deltidsbrandmän”.

IVPA – i väntan på ambulans – är viktigt för tryggheten på landsbygden men även där är det svårt att klara rekryteringen.

Störningar i strömförsörjning och telefoni innebär problem på ex vis vårdinrättningar vad gäller värme, ventilation och matlagning samt möjligheten att använda trygghetslarm.

Brandvärnen är frivilliga lokala organisationer som finns runt om i kommunen. Räddningstjänsten kan kalla ut dem bland annat i samband med skogsbränder och värnen är därmed en viktig del i infrastrukturen för trygghet och säkerhet på landsbygden.

Tänkbara aktiviteter

Genom utökad samverkan mellan olika ”blåljusorganisationer” och andra organisationer kan tryggheten säkras i hela kommunen.

Genomföra särskilda satsningar på rekrytering av räddningstjänstpersonal i beredskap.

Ansvar: Samhällsbyggnadsnämnden, Kommunstyrelsen

5. Landsbygdssäkring av beslut

Att landsbygdssäkra innebär att på ett medvetet och systematiskt sätt beakta landsbygdens särskilda förutsättningar. När beslut tas fram och genomförs bör beslutsfattare systematiskt:

- tänka efter, om besluten kan få olika konsekvenser på landsbygden och i städerna.
- om det finns sådana skillnader, bedöma vad dessa kan innebära.
- överväga vilka justeringar/ersättningar som kan göras för att passa förhållanden på landsbygden bättre.

Landsbygdssäkring innebär således att en konsekvensanalys ska ligga till grund innan kommunala beslut tas så att påverkan på landsbygden beaktas ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Det är i detta sammanhang viktigt att ge varje nämnd och styrelse som medverkar i processen i uppdrag att lägga upp rutiner för hur man landsbygdssäkrar sina beslut för att på så sätt säkerställa att beslutsprocessen inte medför negativa konsekvenser för landsbygden.

En positiv tillväxt och utveckling av landsbygden i samverkan med staden skapar förutsättningar för en långsiktig hållbar utveckling av kommunen.

En kommunal nämnd eller kommunalt bolag kan fatta ett beslut som kan få negativa konsekvenser för en annan nämnd eller bolag eller för den kommunala ekonomin i sin helhet.

Ekonomisk påverkan

Företagen skall stå för hållbar tillväxt.

Påverkas näringsklimatet på landsbygden?

Hur påverkas:

- Tillgången på arbetskraft och kompetensförsörjning?
- Näringsklimatet och förutsättningarna för entreprenörskap och mindre företag?

Ekologisk effekt

Har beslutet någon effekt på landsbygdens ekologi?

Hur påverkas:

- Naturen avseende kvalitet, kvantitet och biologisk mångfald?
- Nyttjande av mark och nybyggnationer?
- Mark för odling mm?

Social effekt

Har beslutet någon effekt på landsbygdens sociala hållbarhet?

Hur påverkas:

- Tillgång på utbildning och kommunikation?
- Mångfald och jämställdhet?

Uppföljning och revidering

Arbetsprocessen för att ta fram denna strategi har varit följande: en första version togs fram hösten 2012 och var utställd för synpunkter under våren 2013. Synpunkterna togs tillvara och en omarbetad remissversion gick under våren 2014 genom landsbygdsgruppen, kommunstyrelsens arbetsutskott, ny utställning för synpunkter, därefter beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen samt kommunfullmäktige.

Strategin ska utvärderas och revideras efter fyra år, dvs 2018 inför en ny mandatperiod. Detta ger möjlighet att samordna frågor som tas upp i översiktsplanen, då den revideras samtidigt.

Alla nämnder ska i sin verksamhetsplanering formulera hur de ska arbeta för att uppfylla landsbygdsstrategins mål.

Landsbygdsgruppen har en viktig roll i att följa frågorna.

Aktörer

Kommunen

- Landsbygdsgruppen
- Tillväxtavdelningen
- Samtliga förvaltningar och bolag med verksamhet i serviceområdena

Andra offentliga aktörer och myndigheter

- Landstinget
- Länsstyrelsen
- Försäkringskassan
- Skatteverket
- Arbetsförmedlingen

Idéburna organisationer

- Bygderådet Örnsköldsvik (BRÖ)
- Enskilda föreningar

Näringslivet

- LRF
- Lokala företagarföreningar
- Enskilda företagare i serviceområdena

Läsa mera:

Webben:

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	www.tillvaxtanalys.se
Tillväxtverket	www.tillvaxtverket.se
Hela Sverige ska leva	www.helasverige.se
Jordbruksverket	www.jordbruksverket.se
Landsbygdsnätverket	www.landsbygdsnatverket.se
Bygdegårdarnas riksförbund	www.bygdegardarna.se
Lantbrukarnas riksförbund	www.lrf.se
Länsstyrelsen Västernorrland	www.lansstyrelsen.se
LEADER Höga kusten	www.leaderhogakusten.se

Rapporter mm:

- "Befolkning, service och företagande i Sveriges gles- och landsbygder". Dnr 2009/059 (Tillväxtanalys)
- "En strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder". Regeringens skrivelse till riksdagen 2008/09:167
- "Se medborgarna – för bättre offentlig service". Statlig utredning SOU 2009:92
- Utbildningspolitisk strategi
<http://www.ornskoldsvik.se/download/18.1fc3f8f913afc0821ee23/1354916094944/Utbildningspolitisk+strategi+2012.pdf>
- Ev. livsmedelsstrategi, bredbandsstrategi

Interna egenskaper

STYRKOR:

- Attityd: stolthet och ansvar. Ju mindre orter desto mer ansvarar man för sitt eget område. Stark "lokalanknytning".
- Föreningslivet är en styrka på landsbygden
- Entreprenöranda
- Folk på landsbygden pratar med varandra och mår generellt sett psykiskt bra. Harmoni och livskvalitet. Trygghet i att bo på landsbygden
- Fantastiska invånare som är lätta att ha att göra med och som ställer upp för varandra. Finns ett stort engagemang bland folk på landet.
- Naturen och att det finns gott om yta är styrkor. Inkluderar tillfällen för bland annat jakt och fiske. Naturen är även öppen och differentierad med berg, kust, sjöar, skog m.m.
- Låga huspriser. Billigt att köpa. Boendekvalitet. Gott om utrymme att bygga på i fina lägen, både havs- och sjönära.
- Trygghetsboendet i Bredbyn med privat initiativ
- Finns bra med arbetstillfällen – det finns stora företag på landsbygden t.ex. Häggulds Drives.
- Väl utvecklad infrastruktur för att ta fram skogsråvara
- Några orter står emot bra, har tillräcklig kritisk massa
- Stad och landsbygd i balans – en attraktiv centralort är en styrka även för landsbygden. En stark centralort ger synergieffekter för landsbygden.
- Ett antal större och mindre tätorter (serviceorter och servicepunkter) är styrkor som stöttar landsbygden
- Kommersiell service – gott om livsmedelsbutiker i Örnsköldsviks glesare delar jämfört med resten av länet
- Support från samhället: hemsändningsbidrag, bygdemedel, byskötselpeng, kompletteringstrafik, pendelparkeringar

Externa egenskaper

MÖJLIGHETER:

- För Örnsköldsviks kommun som helhet är skatteutjämningen en möjlighet – åldersstrukturen i kommunen gör att pengar strömmar till.
- Förhoppningsvis kan kommunen vidareutveckla servicepunkterna på landsbygden
- Det finns stora möjligheter att tillvarata folks engagemang om man underlättar samspelet mellan centralort och landsbygd.
- Allt kan inte finnas överallt – satsningar på centralorten är inte av ondo, de kommer vara viktiga även för landsbygden.
- Sluta mät avstånd bara i km, kan också mätas i tid – jämfört med städer går det snabbt att förflytta sig på landsbygden.
- Vattnet i form av sjöar och naturen i stort är en outnyttjad möjlighet för turism och befolkningen i övrigt.
- Teknik som gör det möjligt att jobba på landsbygden. T.ex. att det går att arbeta deltid på distans. Finns möjligheter i grön teknik.
- Bloggar som framhäver landsbygden – PR och att det ligger i tiden. Utvecklingen kan fortsätta om man utnyttjar det. Folk börjar värdera trygghet lugn och harmoni.
- Finns en möjlighet för politiker och beslutsfattare att planera i längre tidsperioder än en mandatperiod som skulle skapa trygghet för landsbygden.
- Hitta koppling mellan outnyttjade resurser och betalningsvillig marknad – ex göra blåbärssprit som lagras och exporteras till rätt marknad och pris. Troligt att export behövs
- Potential i inflyttning från Europa (men viktigt att vara ärlig om hur det är att "bo i skogen")
- Personer med andra kontaktnät och möjligheter att driva företag som inflyttare
- Klimatfrågan – om 30 år kan det vara många klimatflyktingar som vill komma hit (kommer vi då att ångra att vi sålde fastigheterna "tokbilligt"?)
- Stor andel yngre i Stockholm vill flytta om de kan få jobb. Fler unga väljer livskvalitet
- Botniabanan ger goda pendlingsmöjligheter för dem som bor i närheten av ex vis Husum
- Vindkraft ger arbetstillfällen
- Upplevelse- och besöksnäring växer och kan skapa möjliga arbetstillfällen. Men det behövs en start, något/några som kan få snöbollen att rulla.
- Upplevelsebaserade aktiviteter, konkurrera med exklusivitet, ej pris
- Höga Kusten ett varumärke att dra nytta av, att kunna erbjuda sidoaktiviteter för dem som kommer hit
- Fiske – put-and-take intressant för barnfamiljer, kombinera med ex vis Bo på lantgård o dyl. Gädda även intressant för "trofäskare".
- Skog – råvara som går att förädla mer här, behövs mer nischad produktion, hög kvalitet som går ta betalt för
- Skola – marknadsföra bygden med en skola som har mycket aktiviteter utomhus, närproducerad mat, god trygghet för barnen
- Det finns en nyfikenhet beträffande hur Örnsköldsviks kommun agerar i vissa frågor från andra aktörer. Ett exempel är kooperativa hyresrätter för äldre.
- Boendeformen – det finns en attraktionskraft av att bo på landet som går att utnyttja med den rätta politiska viljan.
- Det finns en möjlighet att utveckla äldreboenden på landsbygden och på så sätt få den delen av befolkningen att bo kvar.
- Enkelt att synas i lokal media. Olika delar av kommunen kan kommunicera vad som händer på deras orter.
- Det finns möjligheter till bättre samverkan mellan kommunala sektorer – istället för att lägga ned en skola kan man tänka sig att utnyttja skolans lokaler bättre mellan olika offentliga verksamheter. Finns även möjligheter för bättre samverkan mellan privata och offentliga aktörer och mellan t.ex. idrott och kultur.
- Landsbygden måste anpassa sig och komma på kreativa lösningar på problem.
- En "köptrogen" befolkning är en möjlighet för att behålla vård och annan service på landsbygden.
- Möjlighet förbättra kommunikationer: anpassa bussar för att passa arbetstider
- Nya former av kollektivt åkande är en möjlighet
- Bygd och stad i balans – möjlighet att ta tillvara varje sidas attraktionskraft – ändra attityder så att folket i stad respektive på landsbygd ser värdet i varandra
- Möjlighet att bygga ut fiber och mobiltäckning

Skadliga

faktorer för verksamheten

SVAGHETER:

- Attityd: uppgivenhet, brist på stolthet, nånannanism, Jantelag, bruksanda.
- Folk på landsbygden kan bli "enkelspåriga" och ha svårt att se saker ur nya perspektiv och komma med nya lösningar på problem.
- Brist på kunder, marknad på nära håll. Få arbetstillfällen generellt.
- Sårbarhet i små företag.
- Många små företag behöver komma överens för att kunna erbjuda en helhet
- Svag lönsamhet i lantbruk
- Mycket stor kommun – många orter som ändå avfolkas – svårt att bibehålla servicen överallt
- Kommunen brister i sin förståelse för glesbygden – indragning av service och centralisering av samhällsfunktioner.
- Långa avstånd.
- Lång väg från tanke till handling – byråkratiskt svårt att genomföra sina idéer på landsbygden.
- Mobiltäckning, bredband och annan infrastruktur måste bli bättre. Tänka långsiktigt för att få folk att bosätta sig i glesbygden. Bredbandsutbyggnad på landet kostar mycket och fiberföreningarna får ta stort ansvar att hantera mycket pengar.
- Kollektivtrafiken behöver bli bättre.
- Demografi – befolkningspyramiden större upptill, fler äldre
- Boende – bostadsbrist. Dyrt att bygga nytt, värdet lägre än byggkostnaden gör att det är svårt att låna och satsa låga huspriser. Svårt att sälja.
- Hus används till fritidsboende och står tomma stor del av året
- Behov av äldreboende och servicehus
- Svaghet i att ta tillvara inflyttarna
- Lönsamheten är svag i livsmedelsbutiken. Högre priser för och i livsmedelsbutikerna på landsbygden. Köptrohet krävs
- Lätt att känna sig överkörd på landsbygden eftersom centralorten är för viktig på landsbygdens bekostnad. Politiker måste prioritera landsbygden.
- Måste finnas tydligare linjer för vad som får folk att bo på landet och vad som får folk att flytta därifrån – först då kan något göras åt situationen.

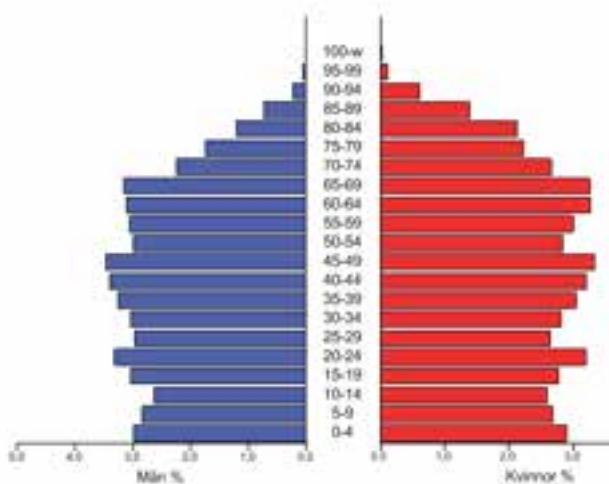
HOT:

- Allt fler beslut fattas på centralorten. – centralisering
- Ökad byråkrati som gör att företagande på landsbygden försvaras. Vissa lagar kan missgynna landsbygden – t.ex. lagen om offentlig upphandling.
- Höjda levnadskostnader, t.ex. för drivmedel och att det saknas "rätt" form av boenden för att få unga människor att stanna. Lägenheter behövs.
- Högre ålder på befolkningen – orkar en äldre befolkning vara så initiativrik som krävs?
- Försämrade service – landsbygden negligeras i form av släckta gatlysen och dåligt vägunderhåll.
- Långsiktighet och "bra" politiska beslut behövs: skolan avgörande för att unga familjer ska bo på en ort – skolstrukturen. Fyra års valcykler kan skapa osäkerhet angående vad som gäller på landsbygden.
- Gallring, röjning, plantering, bärplockning – jobb finns men arbetskraft saknas i glesare bygder, rumäner mm tycker de får bra betalt – risk för osäkra leverantörskedjor och oseriösa företag
- Urbaniseringen tycks fortsätta, det ställer större krav på dem som väljer att bo glest – måste vara sin egen lyckas smed i än högre grad – tuffare villkor
- Värderingar – storstadskramande – men kommer det att fortsätta?
- Politiken – oerhört tyst om regionalpolitik, ett vakuum!
- Vindkraft, skogspriser, drivmedel till bilar – allt beroende av politiska beslut
- Skogen – resurs men allt färre arbetstillfällen pga rationalisering/mechanisering
- Skogen – prispress ex vis röjning, de flesta kommer från östlän, stora skogsbolag ställer krav på att utföraren ska ha aktiebolag och ha flera anställda
- E-handel skulle kunna vara möjlig men problem med logistik – transporter tar längre tid från Långviksmon än Ö-vik
- Storskalighet krävs (ex att köpa sticklingar till handelsträdgården krävs allt större leveranser)
- Brist på ändamålsenliga industrilokaler (ex företag som växer flyttar från L-mon till Örnsköldsvik)
- Föreningslivet får allt svårare att finansiera sin verksamhet vilket skapar otrygghet. Risk att förlora "eldsjälarna" inom föreningslivet om klimatet för dem försämrats.
- Örnsköldsviks kommun som helhet är beroende av sina stora industrier och därmed också av den globala marknaden och ekonomin.
- Det finns ett hot med att bostäder blir fritidshus – ska man ha högre skatt på ett andra boende likt Norge?
- Ett hot att offentliga näringar är för specialiserade – dålig samverkan mellan verksamheter är ett hot på landsbygden.
- Ett hot mot landsbygden är att man jämför sig med staden – se landsbygden för dess unika styrkor istället
- Om inte infrastruktur såsom mobiltäckning och fiberutbyggnad genomförs kommer yngre människor inte att flytta in all flytta tillbaka.

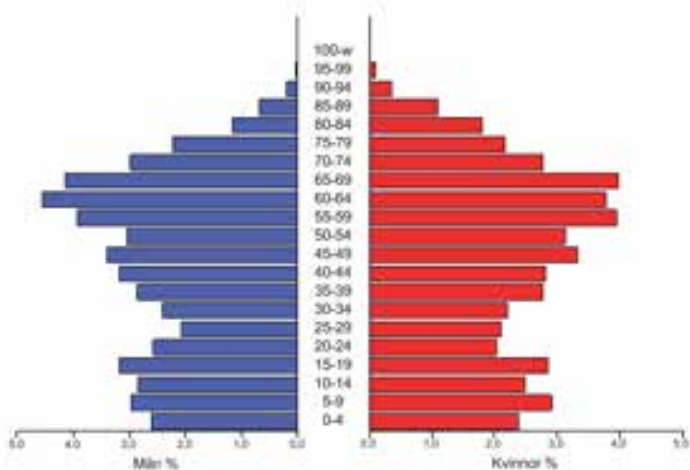
Bilaga 2 Åldersfördelning

Åldersfördelning i kommunens delområden 31 december 2012. Staplarna visar andel av den totala befolkningen i respektive åldersgrupp. Källa:SCB.

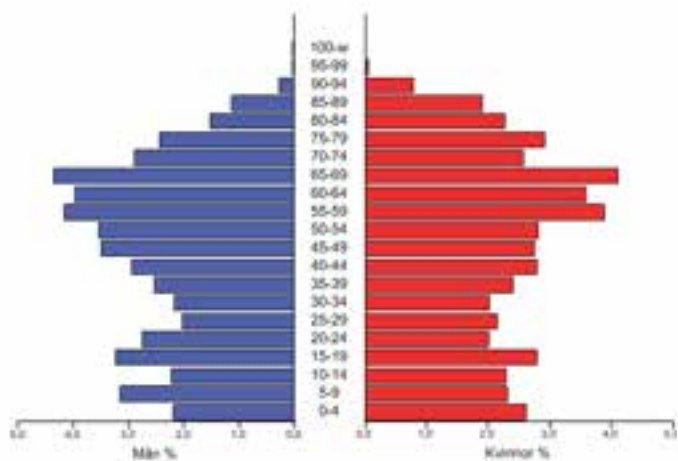
Befolkning år 2012 011

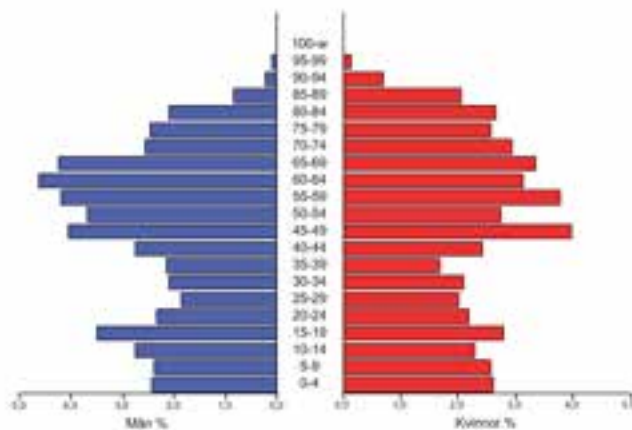
Befolkning år 2012 012

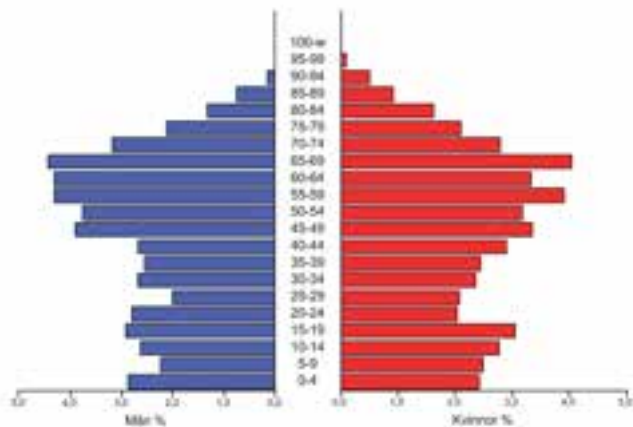
Befolkning år 2012 013

Befolkning år 2012 014

Befolkning år 2012 015

Bilaga 3 Tillbakablick

Nedanstående redovisning är en sammanfattning av åtgärder som gjorts inom serviceorter med omland de senaste 6-7 åren. Redovisningen ger en översiktlig bild.

Bjästa:

Bjästaskolans lokaler har anpassats efter behov.

Förskola i Bjästa har byggts om

Skolan i Köpmanholmen har förbättrad arbetsmiljö

Lokalerna i Sidensjöskolan har anpassats, förbättrad miljöerna

Fritidsgård i Bjästa flyttat in i f.d. kommunhuset

Byggt om förskolan på Fyrklövern till 4 lägenheter till traditionellt särskilt boende.

Korttidsboendet med rehabilitering vid Sidensjö korttidsboende ändrat inriktning till allmänt korttidsboende.

Ny träbro över Nätraån.

Ny gång och cykelbro vid Kuba.

Ombyggnad av kajen i Köpmanholmen.

Ombyggnad av servicebyggnad och ny kaj på Ulvön

Fasadrenovering och tillgänglighetsåtgärder i Bjästa ishall.

Uppfräschning av Torget.

Förstärkt närvaron och bemanning vid återvinningscentralen i Bjästa.

Ny lekpark, Daghemsvägen.

Uppfräschning av park med liten lekpark, Köpmanholmen.

Rivning av Kubadammen

Biotopåtgärder i Nätraån

Bredbyn:

Bredbyskolans flyttat delar av bespisningsverksamheten till Sörgården.

Solberg- och Myckelgensjöskolorna har avvecklats.

I Gottne finns det en friskola sedan några år tillbaka

Moskolan är ombyggd för att möta efterfrågan på förskoleplatser.

Fritidsgård i f.d. folktandvården vid gamla sjukhemmet i Bredbyn.

Upprustning av bibliotek i Skorped.

Sörgårdens gamla del har sålts och byggs om till trygghetsboende i privat regi, inflyttning hösten 2012.

Daglig verksamhet LSS flyttas in på Sörgården.

Förskolan i Mellansel byggts om.

Uppfräschning av torget, pendlarparkering.

Avvecklat boendet i hyreshusen för psykiatri i Mellansel.
Avvecklat hemtjänstlokalen i Myckelgensjö och Solberg.
Utvecklat samverkan med landstinget, nattetid utgår man från Myrtengården.
Uppfräschning av torget och en ny mötesplats (lekpark) i Mellansel.
Rivning av Myckelgensjödammen
Fiskvandringssväg i Sörflärke
Biotopåtgärder i Södra Anundsjöån
Utsättning av lax och havsöring i Södra och Norra Anundsjöån

Björna:

Byggt om Hemlingskolan, i syfte att få en sammanhållen förskola
Fritidsgård och nytt bibliotek i Björna i en helt ny fastighet, Björngården.
Byggt om lokaler i Trehörningsjöskolan. Pågår inflyttning av hemtjänst och kyrkan. Upprustning av biblioteket.
Uppfräschning av Torget i Björna.
Byggt ny brandstation i Björna.
Vägförbättringar i Trehörningsjö, Långviksmon och Björna.
Utglesning av vägbelysning samt övergång till energisnålare vägbelysning.
Upprustad lekpark.
Inköp av Jollen

Husum:

Husumskolan har anpassats i takt med efterfrågan på fler förskoleplatser
Överlämnat gamla förskolan Backstugan till föreningslivet.
Utökning av lokalerna vid Idbyskolan för att passa efterfrågan vid förskolan.
Fritidsgård i Röda villan.
Nattpatrullen slagits samman med Ö-viks centrum- samverkan med distriktssköterskorna.
Dampparken i Husum rustas.
Ny samlingslokal och vinterträdgård vid Husums sjukhem.
Nytt sportgolv i idrottshallen.
Renovering av simhall.
Nyplanterad trädallé.
Uppfräschning av torget, Gideaå.
Utsättning av havsöring i Husån

